

3. Strelchenko N.S. Speech Acts Performed by Echo-questions in English Conversational Discourse / Science and Education a new Dimension. Philology, VII(59), Issue: 195, 2019. P. 69–72.

4. Balkemore D. Echo-questions: a pragmatic account / Lingua. Vol. 94. Issue 4, 1994. P. 197–211.

5. Павлик, Н.В. 2018. Комунікативна та структурно-семантична організація фатичних мовленнєвих актів в англійській та українській мовах (на матеріалі драматичних творів кінця XIX – початку XX століть) : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. філол. наук. Київ : НПУ імені М.П. Драгоманова. 23 с.

УДК 81-11(477)«19»

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.26.1.16>

ВИРАЖЕННЯ КАТЕГОРІЇ ОЦІНКИ В СЕРЕДНЬОАНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ (НА МАТЕРІАЛІ «КЕНТЕРБЕРІЙСЬКИХ ОПОВІДЕЙ» ДЖЕФФРІ ЧОСЕРА)

EVALUATION CATEGORY IN MIDDLE ENGLISH LANGUAGE (BASED ON “THE CANTERBURY TALES” BY GEOFFREY CHAUCER)

Береговенко Н.С.,

orcid.org/0000-0003-3825-0390

асистент кафедри романо-германської філології

Білоцерківського національного аграрного університету

Дана наукова розвідка має на меті визначити та описати засоби вираження категорії оцінки в середньоанглійській мові на матеріалі твору Джеффри Чосера «Кентерберійські оповіді». Наукова новизна праці полягає в тому, що через абстрактність категорії оцінки та відсутність єдиної класифікації вираження оцінних суджень дана проблема лишається актуальною і в наш час, адже засоби вираження категорії оцінки виділяються на усіх мовленнєвих рівнях, а саме: фонологічному, морфологічному, лексичному, семантичному та синтаксичному. Відповідно, категорія оцінки пронизує всі аспекти мови. Новим також є матеріал дослідження – твір Джеффри Чосера «Кентерберійські оповіді», який є одним із найяскравіших художніх творів середньоанглійського періоду.

Оцінка, походить від емоційного ставлення того, хто говорить. Через відсутність чіткого визначення емоції оцінна шкала має спрощений вигляд, а саме «плюс / мінус». Крім того, в лінгвістиці розрізняють нейтральну або нульову оцінку, яка є крапкою відліку на шкалі цінності. Актуалізація категорії оцінки здійснюється через різноманітні вербальні та невербальні засоби вираження з метою реалізації тим, хто говорить, певної позитивної чи негативної установки, яка є направленою на оцінку об'єкта або ситуації в цілому. До таких мовних засобів відносяться оцінна лексика, оцінний вокатив, зменшувально-пестливі суфікси, різні прикметники (в звичайному (позитивному), вищому (або порівняльному) та найвищому ступенях порівняння), якісно-означальні прислівники оцінної семантики та багато інших. Встановлено, що у творі Джеффри Чосера «Кентерберійські оповіді» категорія оцінки виражається більшою мірою через оцінні прикметники, іменники, фразеологізми, метафори та ін. Визначено, що категорія оцінки головною мірою залежить від людини, тобто суб'єктивного фактору, який є основним при формуванні думки чи оцінки. Крім цього, оцінна лексика мовця середньоанглійського періоду залежала і відповідала нормам того часу, а також загальноприйнятим стандартам, стереотипам, тощо.

Ключові слова: категорія оцінки, оцінна лексика, прагматика, мовна картина світу, мовна норма, художній твір.

This research aims to identify and describe expressive means of evaluation category in Middle English on the material of Geoffrey Chaucer's work "The Canterbury Tales". The scientific novelty of the work lies in the fact that due to the abstractness of the evaluation category and the lack of a single classification of the expression of evaluation judgments, this problem remains relevant even in our time because expressive means of evaluation category are distinguished at all speech levels, namely: phonological, morphological, lexical, semantic and syntactic. Accordingly, the evaluation category permeates all aspects of language. The research material is also new – Geoffrey Chaucer's work "The Canterbury Tales", which is one of the most striking works of art of the Middle English period.

Evaluation comes from the emotional attitude of the speaker. Due to the lack of a clear definition of emotion, the evaluation scale has a simplified form, namely "plus / minus". In addition, in linguistics, a neutral or zero rating is distinguished, which is the reference point on the value scale. Actualization of the evaluation category is carried out through various verbal and non-verbal means of expression in order to realize to the speaker a certain positive or negative attitude, which is aimed at evaluating the object or the situation as a whole. Such linguistic means include evaluative vocabulary, evaluative vocative, diminutive-affectionate suffixes, various adjectives (in the ordinary (positive), higher (or comparative), and highest degrees of comparison), qualitatively descriptive adverbs of evaluative semantics, and many others. It has been established that in Geoffrey Chaucer's work "The Canterbury Tales" the category of evaluation is expressed to a greater extent through evaluative adjectives, nouns, idioms, metaphors, etc. It was determined that the evaluation category mainly

depends on the person, that is, the subjective factor that is the main factor in forming an opinion or evaluation. In addition, the evaluative vocabulary of a speaker of the Middle English period depended on and corresponded to the norms of that time, as well as generally accepted standards, stereotypes, etc.

Key words: evaluation category, evaluative vocabulary, pragmatics, linguistic picture of the world, linguistic norm, work of art.

Постановка проблеми. Дослідження присвячено вираженню категорії оцінки в середньоанглійській мові. Оцінка – це думка людини, її ставлення – схвалення чи несхвалення, бажання, заохочення тощо. З точки зору аксіології категорія оцінки позначає комунікативну ціль та загальний зміст повідомлення мовця. **Актуальність** роботи полягає у виявленні специфіки вираження категорії оцінки в середньоанглійській мові, яка є детермінована недостатньою опрацьованістю у встановленні точності вираження «категорія оцінки», яка являю собою особливості детального відображення образу світу за допомогою мовних засобів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню категорії оцінки в мові присвячено багато робіт. Можна виділити таких вчених, як Артюнова Н. Д., Вольф Є. М., Токарева Є. Н., S. Hunston, J. R. Martin, P. H. Matthews, P. R. White, які неодноразово досліджували дану тему в своїх роботах. Через абстрактність категорії оцінки та відсутність єдиної класифікації вираження оцінних суджень дана проблема лишається **актуальною** і нині. **Новим** також є матеріал дослідження – твір Джеффри Чосера «Кентерберійські оповіді», який є одним із найяскравіших художніх творів середньоанглійського періоду.

Постановка завдання. Мета роботи полягає у визначенні й описі засобів вираження категорії оцінки в середньоанглійській мові на матеріалі твору Джеффри Чосера «Кентерберійські оповіді».

Виклад основного матеріалу. Звернення до теми людського фактору в мові та мовного фактору в людині визначило новий ракурс досліджень у зв'язку з вивченням мовної картини світу. В другій половині ХХ століття відбулася зміна базисної наукової парадигми – від «іманентної» лінгвістики, яка направлена на вивчення системи мови, до антропологічної, згідно якої мова розглядається як конститутивна якість людини в контексті загальнолюдського та індивідуального буття. Загальновідомим є той факт, що всі явища, які людина сприймає в нашій свідомості мають певну цінність, тобто їх можна оцінити. З когнітивної точки зору оцінка є невід'ємним компонентом пізнання, в основу якого закладений ціннісний підхід до явищ природи і суспільства, без чого неможливе ні діяльність, ні саме життя людини, як істоти, яка має різноманітні потреби, інтереси та цілі. Люди з давніх-давен оцінюють минуле

і теперішнє, вітчизняне та іноземне, зовнішність та поведінку індивіда, форму та розмір предметів, речей, тривалість та частоту явищ, ступінь складності завдань і таке інше. Оцінне трактування обставин, явищ та предметів є одним із найважливіших видів мисленнєво-мовленнєвої діяльності в повсякденному житті особистості. Відповідно, об'єктивний світ оцінюється людиною з точки зору його ціннісного характеру – добра та зла, правди та неправди, справедливості і несправедливості, шкоди та користі, краси та потворності і таке інше. Оцінка носить прагматичний характер, бо діяльність людини є доцільною лише тоді, коли направлена на ті явища чи властивості, з яких можна отримати щось корисне чи цінне.

В лінгвістиці оцінка розуміється як універсальна мовна категорія, сутність якої – відображення в мові ціннісного відношення суб'єкта, що пізнає світ до об'єктивної дійсності. Розглядаючи природу оцінки в її мовному вираженні багато дослідників безпосередньо пов'язують категорію оцінки з основними функціями мови. Отже, слідуючи такій точці зору, категорія оцінки властива будь-якому висловлюванню, тобто будь-яка інформація, яка передається від одного мовця до іншого, має не тільки констатацію фактів, але і суб'єктивну оцінку цих фактів. Таким чином, відображення об'єктивної дійсності людською свідомістю завжди показує відношення суб'єкта, що пізнає до об'єктів навколишнього світу, що і є по своїй природі оціночним відношенням. Як зазначає О. Шуменко, новітні лінгвістичні дослідження спрямовані на вивчення різних типів дискурсу та категорії оцінки з комунікативно-прагматичної точки зору, що передбачає вивчення мови не лише як засобу спілкування, але й як механізму впливу на формування та заміну поглядів на ситуацію, що у свою чергу, визначає поведінку соціуму [5, с. 76].

Г. В. Кислякова вважає, що термін «оцінка» включає в себе не лише лінгвістичні компоненти, але й паралінгвістичні [3, с. 164]. Вивчення категорії оцінки напряму пов'язане з аксіологією – це філософська дисципліна, що досліджує категорію цінностей. На формування оцінки впливає певний набір та ієрархія цінностей соціуму. Отже, не зважаючи на відмінності в мовах, культурах, світосприйнятті, віросповіданні та рівень освіти, таке поняття як «категорія оцінки» притаманне

усім мовам. Були розглянуті деякі підходи до вивчення категорії оцінки, які за Токаревою поділяються на чотири групи, а саме: логіко-філософський, комунікативно-прагматичний, інтелектуально-логічний та когнітивний [3, с. 164]. Проте, варто зазначити, що метод вивчення категорії оцінки закордонних лінгвістів дещо відрізняється від методів вітчизняних вчених. Так, в іноземних працях вивчають не саму категорію оцінки, а власне природу оцінок. Наприклад, М. Арнольд розглядав оцінку й визначав її як «безпосередній, миттєвий інтуїтивний акт, не пов'язаний з роздумом». Також вченими Дж. Мартіном та П. Уайтом була створена теорія категорії оцінки (Appraisal theory), яка структурує категорію оцінки в трьох основних семантичних системах або областях: взаємодія (engagement), ставлення (attitude) і градація (graduation) [9, с. 103]. У свою чергу Сьюзан Ханстон при використанні корпусної лінгвістики вдосконалює теорію оцінки Мартіна та Уайта. Вона виокремила такі методи дослідження категорії оцінки як: дискурсійний, квантитативний і квалітативний [8, с. 77]. Таким чином серед вчених відсутня спільна думка щодо методів дослідження категорії оцінки Існують лише точки зору які доповнюють одна одну. Категорія оцінки включає в себе пряму чи опосередковану реакцію мовця чи суб'єкта на спостережувані або уявні дії або предмети, які сприймаються органами чуття мовця. Виокремлюють п'ять типів оцінювання: емоційне, естетичне, етичне, сенсорне та кількісне [4, с. 33].

У ході дослідження було виявлено, що оцінне значення ґрунтується на фундаментальній фізіологічній функції зорового сприйняття, зокрема сприйняття розміру. Люди народжуються з фізичним тілом і мають фізичні обмеження, такі як розмір, як і інші елементи навколо них. Ця фізична властивість виявляється вирішальною властивістю для людських тіл та оточуючих предметів. Отже, люди через свою потребу зрозуміти і впорядкувати свій світ і свою потребу вижити вимушені сприймати розмір. Як тільки людина починає сприймати розмір, відповідно навколишні об'єкти підлягають оцінюванню щодо розміру. Ці концепції, настільки важливі для людини, що кодуються в мові в таких мовних формах, як морфеми для вираження категорії оцінки. Нарешті, ця основна оцінка розміру розширюється до більш абстрактного типу оцінки за допомогою аналогій, метафор та подібних образних асоціацій. Завдяки цим метафорам, метоніміям та асоціаціям «розмір» виявляє «важливість», «прихильність», «близькість» тощо [7, с. 189]. Як зазначала Е. Вольф,

засоби вираження категорії оцінки виділяються на усіх мовленнєвих рівнях, а саме: фонологічному, морфологічному, лексичному, семантичному та синтаксичному або комбінація мовленнєвих засобів. Відповідно, категорія оцінки пронизує всі аспекти мови. Було виявлено, що оцінні морфеми краще розглядати як спонукальні процеси побудови значень, а не лише як такі, що мають власне значення. Оцінка, походить від емоційного ставлення того, хто говорить. Через відсутність чіткого визначення емоції оцінна шкала має спрощений вигляд, а саме «плюс / мінус».

Для середньовікової культури характерно парадоксальне переплетення полярних протилежностей – сублимованого і низинного, духовного і тілесного, сумного та комічного, життя та смерті. Тобто в середньовічній культурі мають місце опозиції – оцінка дійсності відбувається завдяки контрастним критеріям: суто позитивним або надто негативним. Наприклад, прославляється вченість і презирливо засуджуються невігластво, нерозумність, убогість духу і навіть безумство. Символізм пронизує середньовічне життя на всіх рівнях, від витонченої технологічної екзегези і ритуалів посвячення в лицарі до жахливої процедури анафемі, віри в чудеса та знаки, магічної причетності речі та її володаря, розуміння людського колективу як спільноти живих та мертвих, відсутності відчутної дистанції між людиною та природою, оживлення духовних істот.

Так, наприклад, в пролозі до оповіді Мельника, прослухавши оповідь Лицаря, Мельник викрикує: *By armes and by blood and bones! I kan a noble tale for the nones! With which I wol now quit the Knightes tale!* [6, с. 17–19]. – *Клянусь руками, кров'ю, моцями Христа, що я теж можу розповісти благородну історію, яка затьмарить оповідь Лицаря!* [Переклад мій – Н. Б.]. Абсолютно очевидним є те, що Мельник визнає той факт, що оповідь Лицаря є надзвичайно хорошою, адже в його оцінці згадуються атрибути божественної символіки, що було досить характерним для того часу.

Однією з основних характеристик оцінки є її орієнтованість на позитивне або негативне відношення суб'єкта оцінки до об'єкта, який оцінюється. Відповідно прийнято виділяти позитивну і негативну оцінки. Крім того, в лінгвістиці розрізняють нейтральну або нульову оцінку, яка є крапкою відліку на шкалі цінності. Актуалізація категорії оцінки здійснюється через різноманітні вербальні та невербальні засоби вираження з метою реалізації тим, хто говорить, певної позитивної чи негативної установки, яка є направленою на оцінку об'єкта або ситуації в цілому.

До таких мовних засобів відносяться оцінна лексика, оцінний вокатив, зменшувально-пестливі суфікси, різні прикметники (в звичайному (позитивному), вищому (або порівняльному) та найвищому ступенях порівняння), якісно-означальні прислівники оцінної семантики та ін.

Найбільш широке розмаїття способів вираження оцінних суджень представляє лексичний рівень мови, як було зазначено вище. Ми небезпідставно можемо визнати прикметник основною частиною мови, що виражає оцінку частіше за інших [2]. За ступенем вживаності тут особливо виділяється діада «хороший / поганий» і її семантичні синоніми, а також всі прикметники, що включають так чи інакше компонент оцінки в своєму складі. Не існує також і єдиної класифікації оціночних прикметників, тому що їх різні види можуть мати різні підстави і утворювати різні шкали: естетичні (*briliant / awful*), утилітарні (*fit / unsuitable*), сенсорні (*tasty / tasteless*), емоційні (*nice / unpleasant*) та інші. Слід зазначити, однак, що кожна з подібних класифікацій характеризується високим ступенем абстрактності, а також індивідуальна. Остання властивість пов'язане з тим, що будь-яка об'єктивна ознака предмета може пересуватися за оціночною шкалою в залежності від суб'єкта оцінки [2].

Прикметники можуть бути класифіковані як в залежності від підстави, так і від об'єкта оцінки. У більшості випадків це буває особа, рідше – предмет або явище. Існує кілька класифікацій суб'єктивних прикметників, які характеризують особи: особливо серед них виділяються група оцінки (*terrible, amiss, primely*), група властивостей, що виявляються по відношенню до іншої особи (*polite, kind, rude*), і група оцінки особи, володіє ознакою з точки зору ставлення даної особи до іншої особи [1, с. 153].

Наприклад, в пролозі до оповіді Мажордома, останній вислухав оповідь Мельника про те, як був обманутий тесляр, підмічає: *This drunken Miller hath y-told us heer how that beguiled was a carpenter* [6, с. 59–60]. – *Цей н'яниця-мельник розповів нам тут про те, як обманули того теслю* [Переклад мій – Н. Б.]. Тобто, Мажордом показує цим своє негативне відношення до Мельника і історії, яку він розповів, використавши описовий прикметник *drunken* (н'яниця, н'ячуга). Вкінці прологу, перш ніж розпочати

свою оповідь, Мажордом говорить: *Right in his cherles termes wol I speke. I pray to God his necke mot tobreke – he can well in mine eye seen a stalke, but in his own he can not seen a balke* [6, с. 63–66]. – *Я буду розповідати по-простому (по-селянськи), як і він (Мельник). Прошу у Господа, нехай зламає він свою шию – у чужім оці скінку бачить, а в своїм дрючка недобачає* [Переклад мій – Н. Б.]. В даному пролозі Мажордом показує зневажливе ставлення до Мельника, порівнюючи його мову з простою селянською, а побажавши йому зламати шию і використавши фразеологізм, підкреслив настільки йому не сподобалась оповідь Мельника, так як той висміяв в своїй оповіді теслю, яким колись можливо і був Мажордом.

В іншому випадку в пролозі до оповіді Мельника, прослухавши оповідь Лицаря, хазяїн шинка, де зібралися прочани, вигукує: *So mote I goon, this goth aright! Unbuckeled is the male! Let see now who shall tell another tale? For trewely the game is well begunne!* [6, с. 5–8]. – *Я мушу сказати, гарно розказано! Сумка відкрита!* (метафора – тобто змагання на найкращу оповідь серед присутніх розпочалося). *Давайте ж подивимось, хто розповість наступну історію? І дійсно наше змагання гарно почалося!* [Переклад мій – Н. Б.]. Поданий приклад слугує зразком прямої позитивної оцінки мовцем (хазяїном шинка) не тільки цікавою історією, але і ситуацією в цілому – мовець задоволений, як все почалося і сподівається на не менш цікаве продовження.

Висновки. Таким чином, суб'єктивний фактор є основним в оцінюванні предметів та подій об'єктивної реальності, оскільки, перш ніж оцінити той чи інший предмет чи подію, який має місце в об'єктивному світі, людина пропускає їх через себе, формуючи таким чином, власне відношення до дійсності, що залежить від певної картини світу. Разом з тим, не варто категорично відкидати той факт, що явища та предмети об'єктивної реальності дійсно мають певні, існуючі поза свідомістю людей, характеристики, які впливають в кінцевому результаті на формування думок та оцінок суб'єкта (наприклад, загальновідомі стандарти та стереотипні уявлення).

Перспективним вбачається подальше дослідження вираження оцінних суджень в середньоанглійському періоді в творчості інших поетів та письменників того часу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. К. : Видавничий центр Академія, 2004. 244 с.
2. Воробйова М. В. Алюзивні засоби у текстах полемічного дискурсу як спосіб впливу на читача. URL : [http://visnyk.sumdu.edu.ua/arhiv/2006/11\(95\)1/1_Vorob'eva.pdf](http://visnyk.sumdu.edu.ua/arhiv/2006/11(95)1/1_Vorob'eva.pdf) (дата звернення: 28.12.2022).

3. Кислякова Г.В., Ковтун О.В. Морфологічні засоби вираження категорії оцінки в англійській мові. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса*. 2022. Вип. 14, № 1. С. 163–166.
4. Ніколенко А. Г. Соціальні аспекти мовлення. Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти. Вінниця : Нова книга, 2005. 256 с.
5. Шуменко О., Шишкін М. Лексико-семантичний рівень категорії оцінки в англійській мові. *Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства* : матеріали VII всеукраїнської наукової конференції студентів, аспірантів, викладачів та співробітників, м. Суми, 18–19 квітня, 2019 р. / СумДУ, 2019. С. 75–78.
6. Chaucer J. *The Canterbury Tales. The Complete works of G. Chaucer*. Oxford: Clarendon Press, 1894. 645 p.
7. Gilbert Ryle. *The concept of mind*. London; New York: Hutchinson's University Library, London, 1949. 334 p.
8. Hunston Susan *Corpus Approaches to Evaluation: Phraseology and Evaluative Language (Routledge Advances in Corpus Linguistics Book 13) 1st Edition, Kindle Edition*. 326 p.
9. Martin J. R. & White P. R. *Language of evaluation: Appraisal in English*. London : Palgrave Macmillan, 2005.

UDC 811.111

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.26.1.17>

PASSING OF IELTS AND PREPARATION FOR ITS SPEAKING SECTION AS INITIAL STAGE OF STUDENTS' INTEGRATION IN GLOBAL HIGHER EDUCATION AREA

СКЛАДАННЯ АЙЛТС І ПІДГОТОВКА ДО ЙОГО РОЗМОВНОЇ СЕКЦІЇ ЯК ПОЧАТКОВИЙ ЕТАП ІНТЕГРАЦІЇ В ГЛОБАЛЬНУ ЗОНУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Bogachevska L.O.,

orcid.org/0000-0002-2367-541X

Candidate of Philological Sciences,

*Ph.D. Associate Professor at the Foreign Languages and Translation Department
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University*

Global educational system and the Bologna process as its part develop very important tendencies for inclusive study process where all the students have equal possibilities for learning, staying in a comfortable educational environment where they may feel valued and supported gaining University qualification and for innovative approach as a crucial factor of acquiring new knowledge and competence.

The article covers various themes such as presenting informative stuff about IELTS, regarding speaking as a very important skill in the language learning process, singling out the constituent components of Speaking section and giving some recommendations as to the preparation for the exam in the best possible way.

So, fluency, an important element in Speaking assessment, is the ability of expressing thoughts and ideas straight away. Coherence and cohesion help to organize oral speech logically with “linkers” and “discourse markers”. Rich lexical resource may ensure the ability to speak much more vividly with expressive means in the foreign language. A wide range of words will help to express thoughts. Another aspect of speaking is grammatical range which involves usage of complex and compound sentences with subordinating conjunctions, prepositional phrases with different parts of speech, and relative pronouns to join the subordinate clause to the main one. All of these components can provide the exam taker getting a higher score while being assessed on the grammatical component of Speaking section of IELTS.

All means of practicing which may help to make some progress are beneficial: recording one's answers to possible questions; continuation of imaginary further discussion with examiner; expressing one's thoughts on some certain topics or trying to share all above mentioned types of speaking with an English native speaker or a good adviser for analyzing himself or herself positive and negative moments or taking into account feedback given competent listeners in order to consolidate and feel strong with the right things gained and to work more on weak side, as a result of hard study to feel confident and get a high band score.

Key words: the Bologna process, Speaking section in IELTS, fluency, coherence, lexical resource, grammatical range.

Глобальна освітня система та Болонський процес, як її частина, виявляють дуже важливі тенденції для інклюзивного процесу навчання, де всі студенти мають рівні можливості для навчання, перебування в комфортному освітньому середовищі, де вони можуть відчувати цінність і підтримку в отриманні університетської кваліфікації, а також для інноваційного підходу як вирішальний фактор набуття нових знань і компетенції.

Стаття охоплює різні теми, такі як представлення інформативних матеріалів про АЙЛТС та розгляд мовлення як дуже важливої навички в процесі вивчення мови, виокремлення і вивчення складових компонентів розділу Говоріння та подача рекомендацій щодо підготовки до іспиту найкращим чином.